חשוד על המעשר [א] ומאן חכמים ר' יהודה [א] וחד אמר החשוד על המעשר חשוד על השביעית ומאן חכמים ר' מאיר [ב] דתניא [ב] עם הארץ שקיבל עליו [ג] דברי חבירות ונחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה דברי רבי מאיר [א] וחכמים אומרים אינו נחשד אלא לאותו דבר בלבד [ד] הגר שקיבל עליו דברי תורה אפי' נחשד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה [ב] והרי הוא כישראל מומר נפקא מינה דאי קדיש קידושיו קידושין ת"ר [ג] הבא לקבל דברי חבירות [ג] חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו עובד כוכבים שבא לקבל דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו ר' יוסי בר' יהודה אומר אפי' דקדוק אחד [ה] מדברי סופרים [ד] וכן [ד] בן לוי שבא לקבל דברי לויה [ו] וכהן שבא לקבל דברי כהונה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו שנאמר [1] המקריב את דם השלמים וגו' העבודה המסורה לבני אהרן [ה] כל כהן [ז] שאינו מודה בה אין לו חלק בכהונה [ו] ת"ר [ו] הבא לקבל דברי חבירות אם ראינוהו שנוהג בצינעה בתוך ביתו מקבלין אותו ואחר כך מלמדין אותו ואם לאו מלמדין אותו ואחר כך מקבלין אותו ר"ש בן יוחי אומר בין כך ובין כך מקבלין אותו והוא למד כדרכו והולך: [ז] ת"ר [ז] מקבלין לכנפים ואח"כ מקבלין לטהרות ואם אמר איני מקבל אלא לכנפים מקבלין אותו קיבל לטהרות ולא קיבל לכנפים אף לטהרות לא קיבל: [ח] ת"ר עד כמה מקבלין אותו בית שמאי אומרים למשקין שלשים יום לכסות שנים עשר חודש ובית הלל אומרים אחד זה ואחד זה [ז] לשנים עשר חודש [ט] אם כן הוה ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אלא [ח] [ח] בית הלל אומרים אחד זה ואחד זה [ט] לשלשים: (סימן חב"ר תלמי"ד תכל"ת מכ"ם חז"ר גבא"י בעצמ"ו) תנו רבנן [ט] הבא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני שלשה חבירים ובניו ובני ביתו אינן צריכין לקבל בפני שלשה חבירים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בניו ובני ביתו צריכין לקבל בפני שלשה חבירים לפי שאינו דומה חבר שקיבל לבן חבר שקיבל: תנו רבנן [י] הבא לקבל דברי חבירות צריך לקבל בפני ג' חבירים ואפילו תלמיד חכם צריך לקבל בפני שלשה חבירים [כ] זקן ויושב בישיבה אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים שכבר קיבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אינו צריך לקבל בפני שלשה חבירים ולא עוד אלא שאחרים מקבלין לפניו אמר רבי יוחנן בימי בנו של רבי חנינא בן אנטיגנוס נשנית משנה זו רבי יהודה ור' יוסי איסתפק להו מילתא בטהרות שדרו [י] רבנן לגבי בנו של ר' חנינא בן אנטיגנוס [יא] אזילו אמרו ליה לעיין בה אשכחוה דקא [י] טעין טהרות אותיב רבנן מדידיה לגבייהו וקאי איהו לעיוני בה אתו אמרי ליה לר' יהודה ור' יוסי אמר להו ר' יהודה אביו של זה ביזה תלמידי חכמים אף הוא מבזה תלמידי חכמים אמר לו ר' יוסי כבוד זקן יהא מונח במקומו [ל] אלא מיום שחרב בית המקדש נהגו כהנים סילסול בעצמן שאין מוסרין את הטהרות לכל אדם: [מ] תנו רבנן [יב] חבר [מ] שמת אשתו ובניו ובני ביתו הרי הן בחזקתן עד שיחשדו וכן [נ] חצר שמוכרין בה תכלת הרי היא בחזקתה עד שתיפסל: תנו רבנן [ל] [ס] אשת עם הארץ שנשאת לחבר וכן בתו של עם הארץ שנשאת לחבר וכן עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר כולן צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה אבל אשת חבר שנשאת לעם הארץ וכן בתו של חבר שנשאת לעם הארץ וכן עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ אין צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה [יג] ר"מ אומר אף הן צריכין לקבל עליהן דברי [יד] חבירות לכתחלה [ע] ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קומעת לו תפילין על ידו נשאת לעם הארץ והיתה קושרת לו קשרי מוכס על ידו:

תנו

רש"י

[י] **חשוד על המעשר חשוד על השביעית.** וכ"ש חשוד אשביעית חשוד אמעשר: **ומאן חכמים ר' מאיר.** דאמר לקמן חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה [ס]: **הרי הוא כישראל מומר.** ולא אמרינן דליהוי עובד כוכבים גמור כאילו לא נתגייר: **דאי קדיש.** אשה [טו] לאחר שהמיר דתו קידושיו קידושין: **דברי חבירות.** מפרש בתוספתא במסכת דמאי [פ"ב ה"ב וה"ג] שלא יתן תרומה ומעשר לעם הארץ ושלא יעשה טהרות אצל עם הארץ ושיאכל חולין בטהרה ושיעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח: **דקדוקי סופרים.** חומרא דרבנן: **דברי לויה.** לשורר ולשרת ולהיות שוער: **מבני אהרן.** משמע שיהא נוהג כל דין בני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה: **שנוהג בצינעה.** קודם שקיבל בפנינו היה נוהג עליו דין חבירות [טז] שאין לחושדו ולומר לפנים הוא עושה: **מקבלין אותו.** שנחזיקנו כחבר וכנאמן לכל [יז] דבריו: **לכנפים.** שיטול ידיו קודם אכילה וקודם שיגע באוכלין דתרומה דידים שניות הן: **לטהרות.** לומר שאר טהרות ונחזיק טהרותיו כטהרות גמורות לאכול תרומתו כתרומה טהורה [יח]: **מקבלין אותו.** דאינו מטייר דבר שלם שהרי מקבל עליו נטילת ידים וזהו עיקר אכילת חולין בטהרה: **אף לטהרות** (א) **לא קבל.** דכיון דבדין נטילת ידים שדבר קל הוא לעשות אינו יכול לעמוד כל שכן בשאר [יט]: **עד כמה** [כ] **מקבל אותו.** דברי חבירות שנקבלנו לאלתר ונחזיקנו בחבר: **למשקין שלשים יום.** שאם קיבל עליו דברי חבירות עד שלשים יום מהמנינן ליה מכאן ואילך בטהרות משקין שטומאתן קלה דטומאת משקין מדרבנן בפ' קמא דפסחים (דף טז:): **לכסות.** להחזיק כסותו כחבר דאמר במסכת חגיגה (דף יח:) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים: **שנים עשר חודש.** אם קיבל עליו דברי חבירות לשנים עשר חדש: **הוה ליה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.** וליתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל במסכת עדיות (פ"ה מ"א) דאמרינן ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ואם איתא ליתני [כא] הא. ל"א עד כמה מקבלין אותו דאמרן לעיל אם נהג מתחלה בצינעא בתוך ביתו מקבלין אותו מיד ועד כמה ינהג מתחלה שנקבלנו מיד: **לפי שאינו דומה חבר שקיבל.** הוא עצמו לבן חבר [כב] מחמת קבלת אביו שאין לו שום קבלה אלא סרך אביו דודאי [כג] אביו מיזדהר טפי. ל"א האי לפי שאינו דומה תנא קמא קאמר ליה מה טעם בניו ובני ביתו אין צריכין לקבל לפי שאינו דומה חבר שקיבל לבן חבר שקיבל אביו דבן חבר לא חשיד. ובתוספתא [כד] גרסינן שאין דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל במסכת דמאי [ע]: **נשנית משנה זו.** דאפי' תלמיד חכם צריך לקבל: **בטהרות.** בסדר טהרות לא גרסי'. בטהרות עצמן אירע להן מעשה ונסתפקה הלכה: **שדרו רבנן.** שדרו [כה] זוג דרבנן: **אותיב רבנן מדידיה.** מתלמידיו שקיבלו עליהן דברי חבירות אותיב בהדי הנך שלוחים וקאי איהו לעיוני בשאילתם: [כו] **אבא של זה כו'.** אגב ריתחיה קאמר ולא היא: **כבוד זקן.** האב והבן: **סילסול.** מעלה. ר' חנינא בן אנטיגנוס כהן היה: **בחזקתה עד שתיפסל.** שימכרו בה קלא אילן לשם תכלת: **צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה** גרסי' ולא גרסי' **כבתחלה.** ובתוספתא [דמאי פ"ב הי"ב] גרסינן הכי. בבתחלה כלומר מתחלה קודם שנחזיקנו בחבירות ואע"ג דאמרן לעיל בניו ובני ביתו אין צריכין לקבל הכא שאני הואיל ובשעת קבלה לא הוו גביה ואיכא למימר דסרכייהו קמא נקטי: **אין צריכין לקבל.** אם חזרו תחת יד חבר: **קומעת.** קושרת: **קשרי מוכס.** שיש חותמות למוכסים וכשנותנין להן המכס הם נותנין לו חותם כדי שלא יתבעו מוכס שני:

תוספות

וחכמים אומרים אינו נחשד אלא על אותו דבר בלבד. לר' אילעאי דלעיל דחשוד על הטהרות חשוד על השביעית אלא היכא שראינוהו נוהג בצינעא הא דקאמר הכא אינו [כז] נחשד אלא לאותו דבר לאו דוקא אלא לאותו דבר וכיוצא בו ולא אתא אלא לאפוקי [כח] בכל התורה כולה: **אביו** של זה ביזה [כט] תלמידים שלנו. על הטהרות כמו שעשה בנו:

וכולן

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הלכה ט טוש"ע י"ד סימן קיט סעיף ד:
מ ב מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יז טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף יב:
מא ג מיי' פ"י מהלכות משכב ומושב הל' ב:
מב ד מיי' פ"ג מהל' כלי המקדש הל' א:
מג ה מיי' פ"א מהל' בכורים הלכה א:
מד ו ז ח מיי' פ"י מהלכות מעשר הל' א ופ"י מהלכות משכב ומושב הלכה ב:
מה ט י מיי' שם הלכה ה ופ"י מהלכות מעשר הלכה א:
מו כ מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הל' ד:
מז ל מיי' שם הלכה ג:
מח מ מיי' שם הלכה ה ופ"י מהל' מעשר הלכה ב:
מט נ מיי' פ"ב מהל' ציצית הלכה ו:
נ ס מיי' פ"י מהל' מעשר הלכה ג ופ"י מהלכות משכב ומושב הלכה ו:

תורה אור השלם

1. הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה: ויקרא ז לג

רבינו גרשום

חשיד נמי אקל: דיורא בת דיורתא. גר בת גיורת: קדושיו קדושין. ובעיא גט: חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו. דאמרינן הואיל ואין יכול לעמוד באותו דבר [ודאי לא יעמוד נמי באחרים]: אפילו דקדוק אחד. אגר שבא לקבל עליו כל דברי תורה קאי ברייתא (ודאי לא יעמוד נמי באחרים): אם ראינוהו שנוהג בצנעא בתוך ביתו קודם לכך מקבלין אותו מיד ואח"כ מלמדין אותו: מקבלין לכנפים לנטילת ידים אם קיבל עליו להזהר שלא לאכול בלא נטילת ידים ובכל דבר שצריך לנטילת ידים: אח"כ מקבלין אותו לטהרות. ליכל חולין בטהרה: אף לטהרות לא קיבל. כלומר שאין סומכין עליו אף לכמה שקיבל דאמרינן מדלא יכול לעמוד במה שצריך נטילת ידים כ"ש בשאר טהרות: עד כמה מקבלין אותו. כלומר כמה חזינן ליה דאיזדהר בטהרה דמקבלין ליה בנאמן על הטהרות: למשקין. לטהרת משקין ל' יום: לכסות לטהרת בגדים כדאמרינן בגדי עם הארץ מדרס לפרושים כו': לפי שאינו דומה חבר שקיבל (א) ט"א אינו דומה חבר שקיבל וכן שקיבל הכי משמע כיון דאמרת דחבר עצמו צריך לקבל בפני ג' כ"ש בן חבר שצריך לקבל בפני ג' מש"ה הת"ק קאי דאמרינן בניו ובני ביתו אינו צריך לקבל אע"ג דאיהו גופיה צריך לקבל בפני ג' אינו דומה חבר בן עם הארץ לבן חבר. דחבר בן עם הארץ לא למד בבית אביו וצריך לו לקבל בפני ג' אבל בן חבר דסריך בטהרות שנוהג בבית אביו אין צריך לקבל בפני ג': בימי בנו של ר' חנינא נשנית משנה זו. דת"ח צריך לקבל בפני ג' דאיהו הוה חשיד אפי' ת"ח בטהרותיו אא"כ קבלו בפני ג': אותיב רבנן מדידיה. מתלמידיו לשמור טהרותיו עד שהלך לעיין בדבר: אמרו ליה. לר' יהודה היאך נהג בהם שלא רצה להאמין להם טהרותיו. א"ל ר' יוסי לר' יהודה כבוד זקן יהא מונח במקומו כלומר אל תחשדיה במבזה ת"ח: אלא מיום שחרב בהמ"ק נהגו חכמים סילסול חומרא:

מסורת הש"ס

א) [עירובין פג. וש"נ], ב) תוספתא דדמאי פ"ב ה"ג, ג) ג"ז שם ה"ו, ד) תוספתא דדמאי פ"ב ה"ז, ה) [מנחות יח: חולין קלג.], ו) ג"ז שם בתוספתא ה"ט, ז) ג"ז שם בתוספתא, ח) גז"ש בתוספתא, ט) [יומא פ. זבחים לח: חולין נג: קה. ערכין כז:], י) ס"א נטר, כ) ע"ז לט., ל) [תוספתא דדמאי פ"ב הי"ב ע"ש ע"ז לט. ע"ש ולע"ג], מ) ג"ז שם [ע"ש ולע"ג], נ) [מכאן שייך עוד לע"א], ס) [ע"כ שייך לשם], ע) [פ"ב ה"י],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אף לטהרות אין מקבלין דכיון:

מוסף רש"י

אפילו דקדוק אחד מדברי סופרים. שהוסיפו לדקדק אחר מעשה העבירות ולהחמיר ולעשות סייג ואזנים לתורה וגזרו גזרות להרחיק את האדם מן העבירה (סוכה כח.). צריכין לקבל דברי חבירות בתחלה. קודם שיהו נאמנין לכל (בדפו"י: לקבל) דברי חבירות שיאכלו בטהרה ושיעשרו פירות וכיוצא בהן (ע"ז לט.). קשרי מוכס. חותמות לנותני המכס כדי שלא יתבעום חביריו ומשרתיו פעם אחרת, מוכס סתמא גזלן (שם).

שיטה מקובצת

א] יהודה היא דבאתריה דר"י חמירא להו שביעית וחד: ב] מאיר מאי ר' מאיר דתניא: ג] עליו. עי' תוס' ע"ז (דף ז ע"א): ד] בלבד וגר שקבל עליו דברי תורה ונחשד לדבר אחד ואפי' חשוד לכל התורה כולה הרי הוא: ה] אחד מדקדוקי סופרים: ו] לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו כהן שבא: ז] זה שנים עשר חודש. ס"א אי הכי נתנייה גבי קולי ב"ש וחומרי כו': ח] אלא אימא בית הלל: ט] שלשים יום: י] שדרו זוזא דרבנן: יא] אנטיגנוס זילו אמרו ליה לעיין בה אזלו ואשכחוה דקא טעין. ס"א מנטר. וס"א נטיר: יב] רבנן אשת חבר כחבר חבר שמת: יג] בתחלה רשב"א אומר: יד] חברות בתחלה שהיה ר"ש: טו] אשה אפילו לאחר: טז] חבירות בצנעא שאין: יז] לכל דבר הס"ד: יח] טהורה ואם אמר אינו מקבל אלא לכנפים מקבלין אותו ואע"ג דאמרן לעיל חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו שאני הכא דאינו משייר דבר שלם שהרי מקבל עליו נטילת ידים וזו היא עיקר אכילת חולין בטהרה הס"ד ומה"ד אף: יט] בשאר חומרי טהרות הס"ד: כ] כמה מקבלין אותו. עד כמה יקבל עליו דברי: כא] ליתני נמי הא: כב] חבר שקבל מחמת אביו: כג] דודאי בקבלה מזדהיר: כד] תיבת גרסינן נמחק: כה] שדרו זוזא: כו] מה"ד אביו של: כז] אינו נחשד: כח] לאפוקי כל התורה: כט] ביזה תלמידי חכמים שלא על ותיבת שלנו נמחק:

א) נראה דצ"ל חבר שקיבל לבן חבר שקיבל הכי משמע וכו' שצריך לקבל בפני ג'. ט"א אינו דומה וכו' את"ק קאי דמשו"ה אמר בניו ובני ביתו וכו'.

תנו רבנן (א)וכולן שחזרו בהן אין מקבלין אותן עולמית דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר חזרו במטמוניות אין מקבלין אותן בפרהסיא מקבלין אותן איכא דאמרי אם עשו דבריהן במטמוניות מקבלין אותן בפרהסיא אין מקבלין אותן ר"ש ור' יהושע בן קרחה אומרים בין כך ובין כך מקבלין אותן משום שנאמר 1שובו בנים שובבים א"ר יצחק איש כפר עכו אמר ר' יוחנן הלכה כאותו הזוג (ב)ת"ר בראשונה היו אומרים חבר ונעשה גבאי דוחין אותו מחבירתו פירש אין מקבלין אותו (א)חזרו לומר פירש הרי הוא ככל אדם רב הונא בר חייא איצטריכא ליה שעתא הוה עייל גביה רבה ורב יוסף וארבע מאה זוגא דרבנן שמע דאתו קטיר להו ארבע מאה [א] תכתקי לסוף שמעו דנעשה גבאי שלחו ליה זיל לחשיבותיה זיל לקדמותיה שלח להו הדרי בי רב יוסף לא אזל רבה אזל רב יוסף אמר תנינא פירש אין מקבלין אותו רבה אמר תנינא חזרו לומר פירש הרי הוא ככל אדם: תנו רבנן (ג)כל הבכורות אדם רואה (ב)חוץ משל עצמו ורואה את קדשיו (ג)ואת מעשרותיו (ד)ונשאל על טהרותיו אמר מר כל הבכורות אדם רואה חוץ משל עצמו במאי עסקינן אילימא בחד מי מהימן אלא בתלתא ומי חשידי והתנן (ד)מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה (ה)מפני שהוא בית דין לעולם בחד (ה)וכדאמר רב חסדא א"ר יוחנן (ו)ביחיד מומחה הכא נמי ביחיד מומחה ורואה את קדשיו דאי בעי מיתשיל עלייהו ומעשרותיו דאי בעי (ו)שדי ביה מומא בכוליה עדריה ונשאל על טהרותיו דהא (ז)חזא ליה בימי טומאתו:

הדרן עלך עד כמה ישראל חייבין

כל (ח)פסולי המוקדשין [ב] (ט)(הנאתן להקדש) נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא חוץ מן הבכור והמעשר שהנייתן לבעלים פסולי המוקדשין הנייתן להקדש ושוקלין מנה כנגד מנה בבכור: גמ'

רש"י

וכולן שחזרו בהן. סיפא דהך ברייתא דלעיל היא דקתני הבא לקבל דברי חבירות חוץ מדבר אחד וכן כהן שקיבל עליו דברי כהונה חוץ מדבר אחד וכן בלוי שקיבל עליו דברי לויה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותן שנאמר (י) המקריב את דם השלמים וגו' בזמן שהכהנים עושין רצונו של מקום מה כתיב בהם (כ) חלקם נתתי אותם מאשי וכשאין עושין רצונו של מקום מה כתיב בהן מי גם בכם ויסגור דלתים (ל) וכולן שחזרו בהן אין מקבלין אותם עולמית כו' בתוספתא דמסכת דמאי בפ' (מ) האורז במקומו מותר בחלת אנטוכיא: **עשו דברים במטמוניות.** שלא חיללו שם שמים בפרהסיא מקבלין אותם: **כאותו הזוג.** ר"ש ור' יהושע בן קרחה: **גבאי.** ממונה למלך לגבות מס מישראל: **פירש.** מן הגבאות: **איצטריכא ליה שעתא.** שהיו חכמים צריכין לו לשאול הימנו הלכות: **קטר להו.** קשר ותיקן להם ארבע מאות: [ג] **תכתקי.** כסאות: **זיל לחשיבותיה.** ילך לחשיבותיה אחר החשיבות שבחר לו להיות מוכס ואנו לא נלך אצלו: **הדרי בי.** מגבאות: [ד] **ורואה את קדשיו.** אם יש לו שלמים בביתו ונפל בהן מום יראה אם קבוע הוא ויפדם ויוציאם לחול: **מעשרותיו.** מעשר בהמה שנפל בהם מום: **ונשאל על טהרותיו.** הוא עצמו אם בקי בהלכות נשאל לעצמו על טהרותיו אם אירע בהן ספק ואינו צריך לילך אצל חכם אחר: [ה] **חוץ משל עצמו.** שאין כהן רשאי לראות מום של בכורותיו ולהתירו: **וחד מי מהימן.** להתיר בכור ואפילו של אחרים והאנן תנן לקמן בפרק כל פסולי המוקדשין (דף לו:) בכור שניסמית עינו ונקטעה ידו הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת: **אלא בתלתא.** וכהן בעל הבכור אחד מהן: **ומי חשידי.** כולהו בשבילו: **והתנן.** ביבמות: **מיאנה או שחלצה.** אשה לפני החכם מותר לישאנה ואינו נחשד לומר על מנת כן התירה: **מפני שהוא ב"ד.** כלומר שלא [ו] היה לבדו שם אלא בית דין שלשה היו שם: **כדאמר רב חסדא אמר רבי יוחנן ביחיד מומחה.** במסכת נדרים בפרק נערה המאורסה (דף עח.): **ורואה את קדשיו.** ואינו נחשד לומר על מום עובר שהוא קבוע דמה לו לשקר הא אם היה רוצה להוציאן [ז] לחול יכול לעשות בהיתר ולישאל לחכם ולפתוח בחרטה דהקדש טעות ולומר בטעות הקדשתיו אבל בבכור דליהו לא אקדשיה דהא מרחם קדוש ליכא למימר הכי ונחשד: **ומעשרותיו.** דאינו נחשד לומר על עובר שהוא קבוע דאי הוה בעי מעיקרא הוה עביד בהיתירא קודם שיעשר עדרו: **שדי מומא בכולהו.** דעדיין אינן קדושים דליהוי כמטיל מום בקדשים ואח"כ יעשר דמעשר בהמה חל על המום דכתיב (ויקרא כז) לא יבקר בין טוב לרע הילכך אינו נחשד: **ונשאל על טהרותיו.** אינו חשוד לומר על טמא טהור דאם טמאות הן מה יפסיד הא [ח] (נ)חזא ליה בימי טומאה. ובחולין קמיירי דתרומה טמאה לא חזיא ליה אפילו בימי טומאתו [ט]:

הדרן עלך עד כמה

כל פסולי המוקדשין. קדשים שנפל בהן מום: **הנאתן להקדש.** אם מוכרין אותן ביוקר (א) הנאת הקדש היא. ובגמרא מפרשא כולה: **באיטליז.** בשוק שלוקחין הרבה ונמכר ביוקר: **ונשקלין בליטרא.** כדרך שהקצבין מוכרין בשר חולין (ב): **בכור ומעשר.** אם נמכרין ביוקר: **הנאתן לבעלים.** בכור הנאתו לכהן ומוכר הבשר לכל מי שירצה דבשר בכור נאכל לכל אדם והכהן נוטל דמיו ולכהן קרי בעלים של בכור ומעשר הנאת מכירתו ביוקר לבעליו ישראל היא ומשום הנאת הדיוטות לא מזלזלינן בקדשים לנהוג בהן מנהג חולין למוכרו באיטליז אלא בביתו ואף על פי שלא יקפצו עליהם בני אדם כל כך ואין נשקלין בליטרא אלא באומד ואם יפסיד לית לן בה: **ושוקלין מנה כנגד מנה בבכור.** שאם יש לו חתיכת בשר חולין שנשקלה בליטרא יכול לשקול בשר בכור כנגדה:

תוספות

וכולן שחזרו בהן כו'. פ"ה בפ"ק דע"ז (דף ז.) אגזלנים ועמי הארץ קאי שחזרו מרשען למוטב וזהו תימה למה אין מקבלין אותם (ס) דמשמע דאין תקנה [י] לעשות עם הארץ [חבר] שמקבל עליו דברי חבירות כו' ועוד דלשון עולמית משמע שכבר קבלו פעם אחרת ועוד דאמר רבי יהודה חזרו בהן במטמוניות אין מקבלין אותן [יא] שאם חזרו למוטב במטמוניות ולא בפרהסיא (ע) אין מקבלין אותן [יב](פ) וכי זו ירא שמים בסתר ואומר ר"ת דקאי ארישא דקתני בתוספתא דדמאי בפרק שני עם הארץ שקבל עליו דברי חבירות כו' (צ)(עובד כוכבים שקבל עליו דברי חבירות כו') [יג] גר שקיבל עליו דברי תורה כו' כהן שקבל עליו כהונה כו' לוי שקבל עבודת לויה כו' והדר קתני וכולן שחזרו בהן כלומר שחזרו לסורם וקלקלו מעשיהם [יד] אין מקבלין אותן עולמית כיון דלא יכלו לעמוד בה ר' יהודה אומר במטמוניות כלומר שחזרו לסורם במטמוניות ובגלוי נזהרין על דברי חבירות אין מקבלין אותן שגונבין דעת הבריות ואין עושין אלא לפנים אבל אם לגמרי קלקלו מעשיהם אף בפרהסיא מקבלין אותן כשישוב דכשחוזרין (ק) חזרה לגמרי: (ר) **איכא** דאמרי עשו דבריהם במטמוניות. שהכרנו בהם מתחלה קודם שחזרו לסורם שהיו נוהגין דברי חבירות אף בסתר מקבלין אותם כשישובו אבל אם לא הכרנו בהם מעולם שעשו דברי חבירות כי אם בפרהסיא ובצנעה לא היו נזהרין היטב אין מקבלין אותם שגונבי דעת הבריות הם: **דהא** חזו ליה בימי טומאתו. תימה ותרומה טמאה דלא חזיא ליה (ש) וכי לא יהיה נאמן וכן בשאר כל איסור והיתר ובהדיא אמרינן בריש הדר (עירובין ד' סג.) האי צורבא [טו] דרבנן חזי ליה לנפשיה:

הדרן עלך עד כמה

חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים. אע"פ שמפרש טעם משום דהנאתן לבעלים על כרחין מדאורייתא היא כדמוכח בפרק קמא דתמורה (דף ח.) ובסוף חלק (סנהדרין דף קיב:) גבי עיר הנדחת דדריש בהמתך מי שנאכלין בתורת בהמתך יצא בכור ומעשר שאין נאכלין בתורת בהמתך (ש) דתנן כל פסולי המוקדשין נמכרין באיטליז חוץ מן הבכור והמעשר ושמא משום קרא נפקא דאין נוהגין [טז] בזיון בדבר שאין הנאתן להקדש: במעשר

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הל"ח:
נב ב מיי' פ"ג מהל' בכורות הל"א טוש"ע יו"ד סי' שיב סעי' ב:
נג ג מיי' פ"ו שם הל"ט:
ד [מיי' פ"י מהל' משכב ומושב הל' ז]:
נד ה מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה טו טוש"ע אה"ע סי' יב סעי' ב:
ו [מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' א ופ"ד מהל' נדרים הל' ה טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף א]:
א ז מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הלכה יב ופ"א מהל' בכורות הלכה יח סמג עשין קמב טוש"ע יו"ד סי' שו סעי' ו:

תורה אור השלם

1. שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים נְאֻם יְיָ כִּי אָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָכֶם וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם צִיּוֹן: ירמיהו ג יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הנאתן וכו' ביוקר טובת הנאה להקדש הוא: (ב) ד"ה ונשקלין וכו' חולין הס"ד ואח"כ מ"ה חוץ מן הבכור והמעשר שאם נמכרין ביוקר הנאתן לבעלים כצ"ל והד"א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דהא וכו' וכי לא יהיה נאמן. עי' בר"ש סוף פ"ב דנגעים:

רבינו גרשום

וכולן שחזרו בהן. אשת חבר שניסת לעם הארץ ובתו של חבר ועבדו של חבר ועכשיו רוצין להיות שוב חבירים אין מקבלי': חזרו במטמוניו'. ולא בפרהסיא אין מקבלין אותן: איכא דאמרי אם עשו דברים במטמוניות. כלומר אם במטמוניות לא הקפידו בטהרות מקבלין דלא נתפרסם לרבים שלא שמרו טהרות הילכך מקבלין דדומה שהן בחזקתן שהיו תחילה: ונעשה גבאי. מוכס: פירש. מגבאותו: איצטריכא ליה שעתא. לישאל ממנו דבר הלכה לפי שהיה חכם גדול. ואיכא דאמרי חלש היה והיו צריכין לבקרו. למ"ה: קטר להו ת' תכתקי. עיטר להם. (עיטר להם) ד' מאות כיסאות: זיל לחשיבותיה זיל לקדמותיה. כלומר הואיל והיה כבר גבאי ילך לו לחשבותו ולאומנותו הראשון ואנו לא נלך אצלו: מי חשידי. אפי' בשל עצמן: וכדאמר רב חסדא ביחיד מומחה. רואה בכורות הכא נמי ביחיד עסיקי' דאינו רואה של עצמו משום חשד: ורואה את קדשיו. ונאמן לומר מום קבוע הוא ויכול לפדותן אפי' כדשמואל: הואיל דאיבעי מיתשיל עלייהו. לפני חכם ויכול לומר לא זה הקדשתי אלא אחר ולא היה מוקדש הם הכי נאמן להתירו: ומעשרות להתירן במומן שלא יצרכו לאוכלן לפנים מן החומה הואיל דאי בעי שדי מומא בכוליה עדריה והוי המעשר בעל מום מעצמו: ונשאל על טהרותיו. דבני ביתו יכולין לשאל לו אם נולד ספק טומאה בטהרותיו ונאמן להתיר הואיל והא חזו ליה כשהן טמאין לאוכלן בימי טומאתו אמרינן מה לו לשקר ונאמן הוא:

הדרן עלך עד כמה

אטליז. בשוק של קצבין. הואיל והנאתן להקדש. דמיהן רשאי בהן לזלזל ולמוכרן באטליז ולשוקלן. שבשוק נמכרין ביוקר ויהא ריוח להקדש. אבל בכור הואיל והנאת דמיו לבעלים אין רשאי לזלזל בהן ואע"פ שאין שוקלין כנגד ליטרא עצמה אבל יכול לשקול בשר בכור כנגד ליטרא בשר חולין. והיינו מנה כנגד מנה:

מסורת הש"ס

א) ע"ז ז. תוספתא דדמאי פ"ב ה"ח, ב) תוספתא דדמאי פ"ג ה"ה, ג) נגעים פ"ב מ"ה, ד) יבמות כה: קא:, ה) [יבמות כה: נדרים עח. ע"ש ב"ב קכ: קכא.], ו) [לקמן לה: לו: נג:], ז) חזו ל"ק, ח) [לקמן לג:] ביצה כח. תמורה ח. כא. כד. זבחים עה: חולין קלג:, ט) [במשנה שבמשניות וכן בתמורה ובשאר דוכתא ליתא וברא"ש וברמב"ם ג"כ ליתא], י) [ויקרא ז], כ) [שם ו], ל) [מלאכי א], מ) שני [ה"ו-ה"ח] הס"ד והשאר יש למחוק ל"ק, נ) חזו ל"ק, ס) ועוד דמשמע הכא דיש תקנה לע"ה שמקבל עליו כו' ל"ק, ע) אמאי אין כו' כיון דירא ל"ק, פ) וכי זו דרך רשעים שיהיו מעשיהם מקולקלים בגלוי ויהיו יראי שמים כו' מהרש"א, צ) בתום' ליתא, ק) נ"ל חוזרין, ר) רש"א הד"א, ש) [ליתא שם לפנינו וע"ש ברש"י ד"ה לעולם וכו' יצאו אלו שיש להם שם לווי שאין אומרין בהמת עיר הנדחת אלא בהמת בכור ומעשר],

מוסף רש"י

וכולן שחזרו בהן. אגזלנין ועמי הארץ קאי, אין מקבלין אותן. להחזיקן בתורת חבירות לסמוך עליהן (ע"ז ז.). אם עשו דבריהן במטמוניות. בסתר, עבירות שעברו עד הנה (שם). בפרהסיא. הואיל ופקרו כל כך שוב אין נותנין לבן לשוב בתשובה שלימה (שם ז:). שובבים. משמע מזידים ופרהסיא, לשון מרד וגאוה, כמו (ישעיה נז) וילך שובב בדרך לבו (שם). מפני שהוא בית דין. כלומר מיאון או חליצה לא עשה חכם זה ביחידי, דקי"ל חליצה ומיאון בשלשה, ותלתא לא חשידי (יבמות כה:) כלומר לא יחיד היה שם דניחא בשבילו נתכוין, שהרי ב"ד היה שם ואין ב"ד פחות משלשה (שם קא:).

הדרן עלך עד כמה

כל פסולי המוקדשין. כל קדשים בעלי מומים שנפדו במומן, אף על פי שעדיין מקלת קדושה עליהן, שאסרן הכתוב בגיזה ועבודה כדאמרינן תזבח ולא גיזה וכו' אפילו הכי נוהגין מעשה חולין בהן בזו שנשחטין באטליז ונמכרין באטליז בליטרא, חוץ מן הבכור והמעשר. שהניית מכירתן ביוקר אינה להקדש אלא לבעלים, לפי שאין להם פדיון במומם להיות דמיהן נכנסין לקדושתן, דבבכור נאמר לא תפדה ובמעשר נאמר לא יגאל, אלא נאכלין לבעלים במומן, הלכך אין נוהגין בהן מעשה חולין במכירת בשרם כשנפל בהן מום ושחטום הבעלים, בעלים דבכור כהן ובעלים דמעשר ישראל, אבל שאר פסולי המוקדשים הניית מכירתן ביוקר להקדש, שלפי מה שיודע שהנאתו יפה הוא מוסיף פדיונו מתחלתו, לפיכך מבזין אותו למוכרו באטליז, שהכל פונים שם ליקח בשר (ביצה כח. וכעי"ז זבחים עה: חולין קלג: תמורה ה: כא.). ושוקלין מנה כנגד מנה. כשמוכרו בתוך הבית (שם).

שיטה מקובצת

א] תכטקי ס"א טפטקי ס"א תכתכי: ב] הנאתן. גיליון בכל הס"י ל"ג הכא הנאתן להקדש משום דבסיפא קתני לה וכן היא נוסחאת הרמב"ם אבל רש"י ז"ל גריס לה הכא וצ"ע ושמא רש"י לא גריס לה בסיפא אבל בכל הספרים איתא: ג] תכתקי ס"א טפטקי: ד] מגבאות הס"ד ומה"ד חוץ משל עצמו שאין כהן רשאי לראות מום בכורותיו ולהתירו הס"ד ומה"ד ורואה: ה] הד"ה חוץ כו' עד ולהתירו נמחק מכאן ומקומו למעלה: ו] שלא הוא היה: ז] להוציאן לחולין יכול לעשות כו' לחכם עליהם ולפתוח: ח] הא חזו ליה: ט] טומאתו אלא להסקה הס"ד: י] תקנה לע"ה לעשות חבר בשום ענין ועוד דלעיל תניא בדברי ר' מאיר עם הארץ שקיבל עליו: יא] אותן פי' שאם: יב] אותן דא"כ דעתם לחזור לסורם ולכך אינם רוצים לחזור בפרהסיא כי אם בסתר ומה שיטה היא זו אדרבה טפי עדיף ירא שמים בסתר וכי דרך רשעים הוא כך שעושין בגלוי רשע וחסידות ופרישות עושין בסתר: יג] וגר שקיבל עליו דברי חברות כו' עובד כוכבים שקיבל עליו דברי תורה כו' כהן שקיבל עליו עבודת כהונה: יד] מעשיהם אחר שקיבלו עליהם דברי חברות אין: טו] צורבא מדרבנן חזי: טז] דאין נוהגין מנהג בזיון:

גמ׳ כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש אימת אילימא לאחר פדיונו הנאתן להקדש הנאתן דבעלים הוא אלא לפני פדיונו נשחטין הא בעי העמדה והערכה [א]הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה אלא למאן דאמר היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר אלא לעולם לאחר פדיון ומאי הנאתן להקדש אדמעיקרא דכיון דשרי להו מר [א] נמכרין באיטליז ונשחטין באיטליז ונשקלין בליטרא טפי ופריק מעיקרא: חוץ מן הבכור ומן המעשר שהנייתן לבעלים: בשלמא בכור [א]באיטליז הוא דלא מיזדבן הא בביתיה מיזדבן אלא מעשר בביתיה מי מיזדבן [ב]והתניא בבכור נאמר [1]לא תפדה ונמכר חי במעשר נאמר [2]לא יגאל [ג]ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום הא מילתא [ב] איקשיא ליה לרב ששת באורתא ושנייה בקדמותא מברייתא [ג] [ג]במעשר בהמה של יתומים עסקינן ומשום השבת אבידה [ד] נגעו בה (א) רבי אידי סרסיה דרב ששת הוה שמעה מיניה אזל אמרה בי מדרשא ולא אמרה משמיה שמע רב ששת [ה] איקפד אמר מאן דעקיץ ליעקציה עקרבא ורב ששת מאי נפקא ליה מינה [ד]דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [3]אגורה באהלך עולמים וכי איפשר לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד רבונו של עולם יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה [ז]דאמר ר׳ יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות [ו] בקבר ואמר רבי יצחק בר זעירי [ז] מאי קראה [4]וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דובב אף תלמידי חכמים כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דובבות שפתיו בקבר מאי ברייתא דתניא מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו [ו]ומעשר בהמה ששחטו מבליעו בעורו בחלבו ובגידו ובקרניו מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו [ח] בהבלעה מכלל דגדול בהבלעה לא מאי שנא מהא [ט] [ה](דתניא) [ו][ה]הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה לפי שאינו רשאי ללוקחו בשביעית והוינן בה לא רצה ליתן לו במתנה מאי ואמר רב הונא[י] מבליע לו דמי אתרוג בלולב התם לא מוכחא מילתא הכא מוכחא מילתא אמר רבא א״כ מעשר בהמה תרי זמני למה לי אלא אמר רבא הכי קאמר מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו כדרכו ומעשר בהמה דגדול ששחטו מבליעו בעורו בחלבו בגידו ובקרניו אמר רבא מנא אמינא לה דכתיב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי[י] עושה תמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים הא לאחר שחיטה נגאל ° ורבנן[ה] (ההוא) דגזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה דבר הנישום מחיים גזור רבנן לאחר שחיטה דבר

במעשר בהמה של יתומים כו׳. אפי׳ נרצה דשרי לגדול בהבלעה הוצרך רב ששת להעמיד בשל יתומים דמשמע ליה מתני׳ בלא הבלעה דומיא דפסולי המוקדשין באיטליז:

מבליעו [כ] בחלבו. דאסור למכור הבשר אלא החלב והעור והגידין ויש לדקדק מכאן דאפי׳ מאן דאסר לקמן (דף לב:) להמנות עובד כוכבים על הבכור חלבו מיהא שרי דכעור חשיב ליה כיון דאסור באכילה לישראל ומיהו שמנו של גיד דלא אסור מדאורייתא איפשר דאסור אבל הלכה כרבי עקיבא דשרי לעובד כוכבים אפי׳ הבשר כמו [כא] שמפרש לקמן:

אם כן מעשר בהמה מעשר בהמה תרי זימני ל״ל. יש מקומות דדייק כי האי גוונא בריש בבא מציעא (דף ג.) גבי זה אומר אני מצאתיה דפריך והא זה וזה קתני ובריש נדרים (דף ז:) פריך אסור אסור למה לי ובריש סנהדרין (דף ג.) פריך שלשה שלשה למה לי עוד בההוא פירקא (דף ח.) וכי תימא פרושי קא מפרש מאי זמון ברכת זמון והתניא זמון [כב] שלשה וברכת הזמון בשלשה ובפ׳ בתרא דמועד קטן (דף כב:) דמפרש לשמחה ולמריעות שלשים יום פריך והתניא לשמחה שלשים ולמריעות שלשים יום ובפרק בית כור (ב״ב דף קד.) פריך אני מוכר לך אני מוכר לך תרי זימני למה לי ותימה דבכמה דוכתי לא פריך כי האי גוונא בפ״ק דחולין (דף טו:) גבי נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשירה דקאמר התם פרושי קא מפרש מאי במחובר לקרקע סכין דלא מבטל ליה ולא פריך שחיטתו כשירה תרי זימני למה לי ובפרק גיד הנשה (חולין דף צח.) גבי בילים טהורות שנלקן עם בילים טמאות דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך אסורות אסורות למה לי ובפ׳ כל הבשר (שם דף קיג.) גבי דג טהור שמלחו עם דג טמא דקאמר פרושי קא מפרש ולא פריך מותר מותר למה לי ובהגוזל קמא (ב״ק דף צח:) גבי נתן לאומנין וקלקלו דקאמר פרושי קמפרש ולא [כג] קאמר חייבין לשלם תרי זימני למה לי ובגיטין פ׳ השולח (ד׳ מג:) גבי כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני עבדי דקאמר פרושי קמפרש ולא פריך ולא קנו ולא קנו למה לי וי״ל דבכל הני דוכתי דפריך תרי זימני למה לי לא שייך לומר כל כך פרושי קמפרש כמו בהנך דוכתי דלא פריך:

[מ] **ואף** רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא. פי׳ דלא מקרא אחרינא ולא מטעמיה:

גמ׳ אלא לפני פדיונו. ודמים להקדש: **נשחטין.** בתמיה. והיאך יכול [י] למוכרו להוציא לחולין לאחר שחיטה: **הא בעי העמדה והערכה.** דבהמת הקדש אינה נפדית אלא מחיים דכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה הכהן וגו׳: **הניחא למ״ד.** בפ׳ בתרא דתמורה (דף לב:) קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה איכא לאוקומי דנפדין ונמכרין לאחר שחיטה: **אדמעיקרא.** כשהבעלים פודין אותן מתחלה מיד ההקדש איכא הנאה להקדש אי שרית ליה לזבוני באיטליז לאחר פדיון [יא] טפי ופריק: [ט] **שהנאתן לבעלים.** שאין נותנים שום דמים להקדש על[י] בכור ומעשר בהמה: **לא תפדה.** אך בכור שור או בכור (ב) עז לא תפדה וגו׳ (במדבר יח) ומשמע בעלים אין פודין אותן אבל נמכר הוא לאחרים משיבא ליד כהן: **לא יגאל.** והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל [יב] ואין נמכר דגמרינן לא יגאל דהכא מלא יגאל [יג] כדמפרש לקמן[י] בשמעתין (ג): **ושנייה בקדמותא מברייתא.** ופירקה בהשכמת הבקר מברייתא. ולקמן מפרש מאי ברייתא ושני לה הכי הכא מתני׳ במעשר בהמה כו׳: **השב אבידה.** שאין יכולין [יד] לאוכלו כולו ויסריח ובמעשר בעל מום קמיירי: **נגעו בה.** להתיר: **סרסיה.** שמעיה: **אמרה בבי מדרשא.** להאי פירוקא: **מאן דעקץ.** מי הוא שעקצני ונשכני שלא אמרה משמי תעקציה עקרבא שמתא: **דובבות.** נעות והנאה הוא לו שדומה כחי: **כומר ענבים.** שאוספן בכלי אחד שבעה ימים או שמנה ימים [טו] שידחקו ויתבשלו: **מאי ברייתא.** דאמרן לעיל ושנייה מברייתא: **מבליעו בחלבו.** דאסור למכור [טז] בשר אלא החלב והעור והגידין ימכור ויבליע לו בהן דמי הבשר שימכור לו העור והגידין ביוקר כמה ששוה הכל ויתן לו הבשר במתנה: **מאי קאמר.** מעיקרא תני מוכרין אותו דמשמע כדרכו והדר תני מבליעו: **דגדול.** שאינו יתום: **הלוקח לולב.** [יז] לוקח אדם בשביעית מעם הארץ [יח] פירות שנלקטו בשביעית משום דבת ששית שנכנסת לשביעית היא (ד) וכל האילנות הולכין אחר חנטה חוץ מאתרוג ואתרוג אינו רשאי ליקח בשביעית אע״ג דחנטה בששית משום דאתרוג בתר לקיטה אזלינן ופירות שביעית היא ואין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ שעושה בהם סחורה ואינו מבערן בזמן הביעור כשכלה לחיה שבשדה: **התם לא מוכחא מילתא.** משום דדמיו קלים ואינו ניכר שהבליעם בלולב אבל הכא אפילו דהבלעה נמי מוכחא מילתא דמוכר הבשר דהדבר ידוע שאין עור נמכר כולי האי בדמים יקרים: **אם כן.** דכולה חדא קתני: **תרי זימני.** מעשר בהמה דתני בברייתא ל״ל: **והיה הוא ותמורתו.** במעשר בהמה כתיב ומהאי לא יגאל נפקא לן דאינו נמכר הילכך כי אסריה קרא למכור דומיא דעשיית תמורה הוא דאסר ליה: **אימתי עושה תמורה מחיים.** ה״נ אימתי אינו נגאל לא אמרה תורה אלא מחיים אבל לאחר שחיטה נמכר: **ורבנן** (ה) **גזרו לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה.** כדקתני לעיל אינו נמכר לא חי ולא שחוט: **דבר הנישום.** נמכר[ט] מחיים כגון הבשר שכל חשיבות דבהמה אינו אלא [יט] בבשר גזור רבנן לאחר שחיטה: ושאינו

עין משפט נר מצוה

ב א מיי׳ פ״א מהל׳ בכורות הל׳ג ויח [ופ״א מהל׳ איסורי מזבח הל׳ יב] טוש״ע יו״ד סי׳ שו סעי׳ ו:
ג ב מיי׳ פ״ו מהל׳ בכורות הל״ה [ו]:
ד ג מיי׳ שם הל״ז:
ה ד מיי׳ שם הל״ח:
ו ה ו מיי׳ פ״ח מהל׳ שמיטה ויובל הל׳׳א:

שיטה מקובצת

א] מר דנמכרין באיטליז: ב] מילתא קשיא ליה: ג] מברייתא הכא במעשר: ד] אבידה דיתומים נגעו: ה] ששת ואיקפד: ו] דובבות. גליון. רש״י פי׳ נעות תימה דאיך בא דובבות לנעות ואמר ר׳ מנחם חסיד ז״ל שראה בפירושי ארץ יון דובבות לשון זבות דמתרגמינן זבה דייבא כלומר שפתותיו זבות כאדם הישן ונוטף ריר מפיו וה״נ קאמר גבי כומר של ענבים כיון שאדם נוגע בו דובב ומיהו בירושלמי בפ׳ מצטרפין שקלים כיון שאומרים הלכה מפיהם שפתותיהן מרחשות עמהן בקבר. גי׳: ז] זעירא ואמרי ליה ר׳ שמעון בר נזירא מאי: ח] אותו וכיצד מוכרין אותו מבליעים בעורו ובחלבו ובגידיו ובקרניו מכלל דגדול: ט] מהא דתנן: י] יכול למוכרן להוציא: יא] פדיון אטפי ופריק: יב] ואינו נמכר: יג] יגאל דחרמים כדמפרש: יד] יכולין לאוכלן: טו] ימים כדי שידחקו: טז] למכור הבשר אלא: יז] לולב. לולב לוקח: יח] תיבות פירות שנלקטו בשביעית נמחק: יט] אלא בשביל בשר גוזר: כ] מבליעו בעורו ובחלבו: כא] כמו שאפרש לקמן: כב] זימון בשלשה וברכת: כג] ולא פריך חייבין תיבת קאמר נמחק:

רבינו גרשום

הניחא למאן דאמר קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה. קתני נשחטין אפי׳ לפני פדיונן ולבתר הכי יכול לפדותן ולא בעו העמדה: אלא למאן דאמר היו מאי איכא למימר. היכי יכול לפדותן לאחר שחיטה: אדמעיקרא. דבשעת פדיונן הוי הנאה להקדש דמוסיף על פדיונן בשכר שיהא רשאי למוכרן באיטליז: במעשר נמי לא יגאל ואינו נמכר דיליף מחרמים דכתיב בהו לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו: ושנייה באקדמותא. בשחרית מברייתא. דלקמן. הכא במתני׳ דמשמע דמעשר באיטליז הוא דלא מזדבן הא בביתיה מזדבן לאחר פדיונן ולאחר שחיטה: במעשר בהמה של יתומים עסיקי׳ ומשום השב אבידה. דמטעמ׳ שלא יפסידו התירו אבל לגדול לא: סרסיה. שמעיה ואית דאמרי מתורגמניה: שמעה מיניה. הא במעשר של יתומים עסיקינן: מאן עקץ. כלומר שעקצני שלא רצה לומר הלכה משמי: דובבות מנענעות: לדור בשני עולמים ביחד. אלא זה [שאמרו] דובבות כלומר שאמר הלכה משמו דובבות בעולם הזה ושפתיו דובבות בעולם הבא: כבומר של ענבים. כשמתחילין לבסוס כיון שנוגע בו דובב. השמרים משמיע קול: מאי ברייתא. דאמרן ופרקה מברייתא: מבליעו בעורו. שמוכר לו העור כ״כ ביוקר כדי שיהו דמי בשר מובלעין לתוכו וכן בחלבו וגידו ובקרניו דמותרין למכור דלאו בני אכילה נינהו. מכלל דמעשר של גדול: לולב בשביעית. מותר למכור. לפי שאינו פירי: אתרוג במתנה. שאינו רשאי למכור פירי: התם בהבלעה באתרוג לא מוכחא מילתא דמוכר לו אתרוג משום דדמי אתרוג אינו אלא פשוט ואינו מגוף הלולב ולא מינכרא מילתא דהבלעה כלל אבל הכא כי זבין ליה עור בהמה בדמי בשר ובדמי עור מוכחא מילתא דזבין ליה בשר בהבלעה להכי דגדול אפי׳ בהבלעה לא: אמר רבא א״כ. כדתריץ אביי דמעשר בהמה של יתומים א) ביוצא המוכר אותו מבליעו כו׳ מעשר בהמה דקאמר ברייתא תרי זמני למה לי אלא אמר רבא כו׳: אימתי אינו נגאל. אינו נמכר: דבר הנישום מחיים. היינו בשר דאדם שם מחיים כמה שוה הבכור גזרו רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר אטו קודם שחיטה דאסור:

מסורת הש״ס

א) [לקמן לב:], ב) תמורה ה: ח. ב״ק יג. [לקמן לג.], ג) יבמות צז:, ד) שם צז. סנהדרין צ: ע״ש, ה) [דתנן], ו) סוכה לט., ז) [לקמן לג:], ח) [צ״ל הוא], ט) שייך למתני׳, י) של צ״ק, כ) [דף לג.], ל) [כשנמכר רש״ש], מ) שייך לדף לב ע״א,

תורה אור השלם

1. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: במדבר יח יז
2. לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: ויקרא כז לג
3. אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ סֶּלָה: תהלים סא ה
4. וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים: שיר השירים ז י

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ רב אידי: (ב) רש״י ד״ה לא תפדה וכו׳ שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה: (ג) ד״ה לא יגאל וכו׳ בשמעתין דחרמים הס״ד: (ד) ד״ה הלוקח וכו׳ דכל האילנות: (ה) ד״ה ורבנן הוא דגזרו לאחר שחיטה:

גליון הש״ס

גמ׳ ורבנן ההוא דגזרו. ע׳ זבחים ט ע״א תוד״ה למאי:

מוסף רש״י

טפי ופריק מעיקרא. בשביל שפדיונו להקדש הקילו עליהן להיות נשחטין באיטליז ונמכרין באיטליז ונשקלין בליטרא, כדי שירבה הפודה אותן בדמיהן מתחילה (זבחים עה:). **בבכור נאמר לא תפדה.** בבכור תם נאמר אך בכור שור וגו׳ לא תפדה, פדיון הוא דלית ליה דליפוק מקדושת בכור למכור באיטליז ולישקול בליטרא (ב״ק יג.) פדיון הוא שאין לו שיכנס הפדיון בקדושה והוא יצא לחולין (תמורה ח.) שאין הבעלים יכולין לפדותו ולנהוג בו מנהג חולין כגון גיזה ועבודה (שם ה:). **ונמכר חי.** אבל נמכר הוא חי ולוקח יאכלנו בקדושתו כשיומם או אם הבית קיים יקריבנו (ב״ק יג.) שאם נפל בו מום יכול למוכרו לכהן בתורת בכור, דלהכי כתיב לא תפדה לאשמועינן דמכירה שרי (תמורה ה: ועי״ש בהגהות הגר״א) ויאכל בקדושה וזו היא הקדושה שלא ישחטנו באיטליז ולא ישקלנו בליטרא (שם ח.). **במעשר נאמר לא יגאל.** וגמרינן (לקמן לב.) האי לא יגאל מלא יגאל דחרמים, דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאל, מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו, הלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו׳ (ב״ק יג.). **יאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה.** שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי (יבמות צז.). **דובבות.** נעות, לשון דבר (וי״ג דבב) שמרתיח ומבלבך (שם). **כומר.** כלי שמניחין בו ענבים עד שמתחממין ויינו נוח לצאת, כמו מכמר בשרא דתמיד נשחט (שם). **דובב.** היין רוחש ונע ויולא למעלה, דובב פריט״ה (שם). **הלוקח לולב מחבירו.** לי נראה דהלוקח לולב מעם הארץ גרסינן, דהא בעם הארץ קמיירי, כדאמרינן בגמ׳, ועם הארץ לגבי חבר לא קרי ליה חבירו, ואי לוקח נמי עם הארץ מי לייט לן להחזיק חבירו בחשוד (סוכה לט.). **נותן לו אתרוג במתנה.** חבר שקנה הושענא כולה מעם הארץ בשביעית, יבקש ממנו ליתן לו אתרוג במתנה (שם). **מבליע לו דמי אתרוג בלולב.** ימכור לולב ביוקר עד שיתן לו אתרוג במתנה (שם).

א) נראה דצ״ל מיירי כגוונא דסיפא דהמוכר אותו מבליעו וכו׳ מעשר וכו׳.

דבר שאינו נישום מחיים לא גזור רבנן וביתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא ואף רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא דאמר רב שמואל בר רב יצחק מנין למעשר בהמה של יתומים שמוכרים אותו כדרכו שנאמר [1] רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר [א] איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים אלא לאחר שחיטה הוי אומר זה מעשר בהמה איבעיא להו מהו להבליעו בעצמות רבי חייא ור' שמעון ברבי חד אמר [א]מבליעו וחד אמר אין מבליעו ולא פליגי הא בדקה הא בגסה ואיבעית אימא אידי ואידי בגסה ולא פליגי [ב]מר כי אתריה ומר כי אתריה גופא [ג]בבכור הוא אומר [2] לא (א) יפדה ונמכר במעשר נאמר [3] לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט ולא תם ולא בעל מום מנא הני מילי אמר רב חיננא אמר רב וכן [ב] אמר רב דימי אמר רבי יוחנן נאמר לא יגאל במעשר ונאמר [4] ולא יגאל בחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהושע מפני דאי לא מפני איכא למפרך מה לחרמים שכן חלים על הכל לאיי אפנויי מפני לא יאמר ולא יגאל בחרמים ויגמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושים ואינם נגאלין ולא יגאל דכתב רחמנא למה לי [ג] לאפנויי איכא למיפרך מה למעשר שכן קדוש לפניו ולאחריו אלא לא יאמר לא יגאל בחרמים ויגמר מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושין ואינן נגאלין לא יגאל דכתב רחמנא ל"ל לאפנויי איכא למיפרך מה לבכור שכן קדושתו מרחם אלא לא יאמר לא יגאל במעשר ויגמר [5] העברה [6] העברה מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף מעשר קדוש ואינו נגאל לא יגאל דכתב רחמנא במעשר למה לי לאפנויי ואכתי במעשר נמי לא מפני דאיכא למפרך כדפרכינן והעברת קרא יתירא הוא בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים דמעשר מפני דבכור לא מפני ומאי חזית דלא תפדה דבכור לגופיה ודמעשר לאפנויי ואימא דמעשר לגופיה דבכור לאפנויי דנין גאולה מגאולה ואין דנין פדייה מגאולה מאי נפקא מינה [ד]הא תנא דבי רבי ישמעאל [7] ושב הכהן [8] ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל [ד] איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ולילף בכור העברה העברה ממעשר דהא מעשר [ה] נמי גמר גאולה גאולה מחרמים מיעט רחמנא גבי חרמים הוא הוא ולא בכור ואימא הוא ולא מעשר [ו] מעשר גאולה כמותו רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש נינהו אי בי כהן חולין נינהו [ז]דתניא [ה]חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם שנאמר [4] כל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הן כחולין לכל דבריהם שנאמר [9] כל חרם בישראל לך יהיה לא

יגאל

ושאינו נישום מחיים. כגון העור [ז] והגידין שחשיבות שום דמי הבהמה אינו בשביל העור הלכך בהבלעה שרי אפי' דגדול וביתמי משום השבת אבידה אוקמוה אדאורייתא דלאחר שחיטה מוכרו כדרכו: **סבר לה להא דרבא.** דמעשר לאחר שחיטה [ח] דאורייתא שרי למכור: **רק בכל אות נפשך.** מוקמינן בספרי[ה] דבפסולי המוקדשין מישתעי וכתיב תזבח ואכלת [ט]: **איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים.** שאין נהנין מהם מחיים דהא שאר קדשים אם נפל בהן מום פודן ויכול למוכרן מחיים לכל מי שירצה: **אלא זה מעשר בהמה.** דכתיב ביה לא יגאל[ו] דאינו נמכר מחיים וכתב דלאחר זביחה איכא ברכה וההוא ברכה מכירה היא דדומיא דברכה שאסר לך מחיים התיר לך לאחר שחיטה ומה ברכה היתה ראויה בו מחיים מכירה. אלמא לאחר שחיטה נמכר מדאורייתא והא דתני אינו נמכר שחוט דרבנן הוא הילכך ביתמי מוקמינן אדאורייתא: **מהו להבליע.** דמי בשר מעשר בהמה של גדול עם דמי העצמות: **דקה.** אין העצמות ראויים לכלום[ז] ואין מבליעין: **גסה.** ראויין העצמות לקתתא דנגרי[ח] ואליני ומבליעין: **באתריה דמר.** עושין כלים מעצמות [י] ובאתריה דמר אין עושין כלים מעצמות ואין מבליעין: **מנא ה"מ.** דמעשר אינו נמכר דמאי משמע מכירה מלא יגאל: **בחרמים.** כתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל כל חרם [יא] (ב) קדשים וגו': **מפני.** שצריך שיהו תיבות הללו לא יגאל מופנין לדרשא זו: **שכן חלין על הכל.** שאם החרים את [יב] הקדשים חל חרם עליהן ונותן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו בהן כדאמר בערכין בפ' המקדיש שדהו (דף כח:) תאמר במעשר שאינו חל אלא על החולין ועוד חרם חל על כל העדר ומעשר אינו [יג] אלא עשירי: **איכא למיפרך.** דאיצטריך לא יגאל דחרמים דממעשר לא גמירי דמה למעשר שכן קדש לפניו ולאחריו שאם קרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשים: **דאיכא למיפרך.** במעשר כדפרכינן גבי חרמים מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר במעשר שאין קדושתו מרחם ולהכי איצטריך לא יגאל דמעשר: **והעברת קרא יתירא הוא.** ומופנה לגזירה שוה ללמד העברה העברה על מעשר שלא יגאל ואין משיבין עליה הילכך לא יגאל דמעשר מופנה הוא. ומאי טעמא האי קרא יתירא דמצי למכתב כל פטר רחם [יד] לה' כדכתיב קרא אחרינא (שמות יג) כל פטר רחם לה' והעברת למה לי ש"מ קרא יתירא הוא: **בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים.** דלא ימכר דאע"ג דלא כתב בבכור גאולה כתב ביה פדייה (שם) והיא היא:[טו] ט) **גאולה דמעשר מפני.** כדאמרן הלכך דיינינן ליה גזירה שוה מחרמים אבל פדייה דבכור לא מפני דאיצטריך לגופיה ולאגמורי נמי אמעשר בהעברה העברה: **ומאי חזית.** דפדייה דבכור לגופיה [טז] ולאגמורי אמעשר ולא יגאל דמעשר לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים אימא לא יגאל דמעשר לגופיה דלא [יז] יפדה ולאגמורי אבכור בהעברה העברה ודבכור לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים דלאסור במכירה: **ונילף בכור העברה[יח] ממעשר.** שיהא אסור במכירה דהא מעשר כבר קים לן [יט] דגמרנא ליה גאולה מחרמים: **כל חרם [כ] קדשים הוא.** הוא אסור במכירה: (ג) **מסתברא מעשר.** הוה ליה לרבויי בדין חרמים דגאולה כתב ביה כמו בחרמים ולמעוטי בכור דפדייה כתב ביה: **לא יגאל דחרמים לא צריך.** ולא משום דגמר מבכור אלא מסברא נפקא לן דאינו בפדייה: **הקדש נינהו.** ואינו בפדייה ולא דמי לקדשי מזבח: **חולין נינהו.** ויכול למוכרן כהן לכל מי שירצה: **לך יהיה.** ברשות כהן הן כשאר ממונו:

תנהו

דלא יאמר לא יגאל בחרמים וגמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל. וא"ת דילמא הוה ילפינן מהקדש [כא] דתפדה וי"ל דלחומרא ילפינן א"נ משום דבחרמים כתיב לא ימכר ומוקמינן [י]בהו לא יגאל: **הוא** ולא בכור. רבא נמי דמשני בסמוך שלא ימכר [כב] בחרמים לא צריך אית ליה נמי הוא ולא בכור כדמוכח בפ"ק דתמורה (דף ה:) גבי אי עביד לא מהני דאי לאו הוא הוה ילפינן בכור העברה העברה ממעשר ואביי נמי דמוקי בפ"ק דתמורה הוא בהווייתו יהא מ"מ הוה דריש הוא ולא בכור [כ]מדסמך ליה הוא לקדש קדשים [ל]דמשמע הוא בקדושתו יהא: **רבא** אמר **לא יגאל** דחרמים **לא** צריך. כך כתוב בספרים ורש"י [כג] גרס לא ימכר משום דדייק דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש נינהו ואי בלא יגאל קאמר והא קדשי בדק הבית נגאלין ור"ת מפ' דהקדש נינהו [כד] קאמר היינו אפי' נפדו דקדש קדשים [כה] משמע ליה קדושת הגוף עד בואו ליד כהן ומיהו קשיא לר' דבפ"ק דתמורה (דף ה:) משמע דמוכחינן דאין מועיל פדיון [כו] מהוא בהווייתו יהא לאביי דאי עביד מהני ולרבא דאמר לא מהני נפיק מלא יגאל גופיה וא"כ היכי הוה דייק הכא דלא יגאל לא צריך משום דאי בי בעלים הקדש נינהו אפילו נפדו הוא גופה מלא יגאל נפקא ליה לרבא ועוד קשיא אחרת שהקשה רש"י הא דקאמר אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר [כז] מאי צריך מעשר ללא יגאל דחרמים הא בגופה כתב ואי משום לא ימכר [כח](מ) בקנייה הכי ה"ל למימר ואם אינו ענין לגאולה דבגופה כתב תנהו ענין למכירה א"נ יאמר לא יגאל דחרמים למה לי ש"מ לאפנויי: [נ] **הא** לאחר שחיטה נגאל הא בעי העמדה והערכה. תימה לוקמה במפרכסת דהרי היא כחיה לכל דבריה כדאמר [כט] בפ"ב דחולין (דף ל.) מדמי פסח מי אדמי הא תנא שחט בה שנים או רוב שנים כו' וי"ל דשמא זו היתה חשובה כחיה אף לענין תמורה והרב רבי שמעון מנייביל"א ז"ל היה מפרש דהכא דנגמרה השחיטה כהלכתה לא חשיבא מפרכסת כחיה והכל [ל] פירשתי במרובה (ב"ק דף עו.) בשמעתין דפרה מטמאה טומאת אוכלין[ס]:

פסק

מסורת הש"ס

א) [פסחים ג. וש"נ], ב) ב"ק יג. תמורה ה: ודף ח. [לעיל לא:], ג) [עירובין נא.] מכות יג: חולין פה. יבמות יז: נדה כב: יומא ב: נזיר ה. הוריות ח: מנחות ד. מה:, ד) תוספתא דערכין ספ"ד וע"ש, ה) [ראה יב טו], ו) [ויקרא כז], ז) לכלום ל"ק, ח) [דנגרי יעב"ץ], ט) גאולה הס"ד ומה"ד דמעשר כו'. ל"ק, י) בלא יגאל ל"ק, כ) ומדסמך ל"ק, ל) משמע ל"ק, מ) קאמר הכי וכו' ל"ק, נ) שייך לע"ב, ס) [ד"ה שחיטה וע"ע תוס' חולין פד. ד"ה בעינן],

תורה אור השלם

1. רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: דברים יב טו
2. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: במדבר יח יז
3. לֹא יְבַקֵּר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: ויקרא כז לג
4. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַייָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַייָ: ויקרא כז כח
5. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ לַייָ: ויקרא כז לב
6. וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם לַייָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַייָ: שמות יג יב
7. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת: ויקרא יד לט
8. וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבָּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא: ויקרא יד מד
9. כָּל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה: במדבר יח יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא תפדה ונמכר חי במעשר: (ב) רש"י ד"ה בחרמים וכו' חרם קדש קדשים: (ג) ד"ה כל חרם וכו' במכירה הס"ד ואח"כ מ"ה מעשר גאולה כמותו מסתברא מעשר:

מוסף רש"י

בבכור הוא אומר. ראה לעיל לא ב. **זו היא שיבה זו היא ביאה.** לדון גזירה שוה זה מזה (יומא ב: מכות יג:) כלומר ילפינן גזירה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב:) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו בביאת כהן משתעי דיינינן בהו גזירה שוה (יבמות יז: ועי' רש"י ערובין יא. בארוכה). **הרי הן כהקדש.** ויש בהן מעילה (ערכין כח:).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה ח:
ח ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ה:

שיטה מקובצת

א] בשר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך איזהו: ב] וכן כי אתא רב דימי אמר: ג] לי ש"מ לאפנויי: ד] אבל היכא דאיכא דדמי: ה] תיבת נמי נמחק: ו] מעשר מסתברא מעשר גאולה גאולה כמותו: ז] העור שחשיבות תיבת והגידין נמחק: ח] שחיטה מדאורייתא: ט] ואכלת בשר בברכה הס"ד: י] מעצמות הילכך מבליעין ובאתריה: יא] חרם קדש קדשים: יב] את קדשיו: יג] אינו חל אלא על העשירי הס"ד: יד] רחם לי כדכתיב: טו] היא גאולה הוא דיבור אחד: טז] לגופיה דלא יפדה ולאגמורי: יז] דלא יגאל ולאגמורי: יח] העברה העברה ממעשר: יט] לן ביה דגמרנא: כ] חרם קדש קדשים הוא כו' במכירה ולא בכור הס"ד: כא] דתפדה ס"א דנפדה: כב] ימכר דחרמים לא: כג] ורש"י הגיה לא: כד] נינהו דקאמר: כה] קדשים הוא משמע: כו] פדיון בחרמי כהנים ביד בעלים מהוא שהוא בהווייתו: כז] מה צריך תיבת מאי נמחק: כח] ימכר נקטיה הכי: כט] (בפ"ק דחולין): ל] והכל פירשו במרובה בשמעתא דפרה:

רבינו גרשום

דבר שאינו נישום מחיים. היינו עור דאינו נישום אלא לאחר מיתה לא גזרו רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר בהבלעה אטו קודם שחיטה אלא נמכר בהבלעה: וביתמי אוקמוה רבנן אדאוריי' דלא גזרו בהו משום תקנת יתומים אלא אוקמוה אדאורייתא דמחיים אינו נמכר הא לאחר שחיטה נמכר אפילו שלא בהבלעה: איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים. כלומר דמחיים אסור למוכרו וליהנות ממנו אלא לאחר שחיטה מותר הוי אומר מעשר בהמה [א] של יתומים דאי דגדול רבנן גזרי ביה לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. ואי שאר פסולי המוקדשין אפי' מחיים נמכרין לאחר פדיונן: בעצמותיו. הבשר בדמי העצמות: הא בגסה. עצמותיה חשובין למלאכה ויכול להבליעו בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מבליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מינייהו חלילין. ובאתריה דמר דאמר אין מבליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חלין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לא ימכר נמי: שכן מקדש לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין כן בחרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכתוב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטר רחם. אלא למה נכתב בלשון והעברת להיקישא ואין משיבין על ההיקישא ומייתר ליה לא יגאל במעשר למילף מלא יגאל דחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו. לעבור דמעשר ליכא למימר יתירא דמעשר ילפינן מבכור: בכור נמי נילף גאולה. מחרמים ולא יהא נמכר דמעשר מופנה כו'. ונילף בכור שלא יהא נמכר העברה העברה ממעשר דהא אשכחן מעשר שאסור במכירה דגמר גאולה גאולה מחרמים וליגמר בכור ממעשר. הוא דכתיב קדש קדשים הוא דכתיב כל חרם קודש קדשים הוא: לא יגאל דחרמים לא צריך ולא צריכת למילף מג"ש. דאיתנהו היכא החרמים אי בבעלים הקדש נינהו ואסור לפדות קדשים תמימים: נתנן לכהן הרי הן כחולין. ונמכרין כדרכן:

א) נראה משיגרת לשון רבינו דגרים בגמ' זה מעשר בהמה של יתומים ואינו מובן דהא בגדולים נמי מותר מה"ת למכור לאחר שחיטה והך אמורא אקרא קאי וצ"ע